

HOS KULLAMANNEN.

Av ELFKARLEN.

Upp och ned, upp och ned, besvärlig och tungtrampad som livets villande stigar, ormbuktade sig vägen över Kullaberget fram till den ytterst på udden uppförda boning, där han residerade, mästaren i alla kabbalas djävulskonster, siaren och stjärntydaren Kullamannen, vars levnad inföll på 1200-talet och vars minne gått till eftervärlden såsom Skånes störste mystiker.

I ödsligt, naket majestät lågo klipporna och badade i påsknattens månsken. Då halkade från krön till krön en jättestor, svart skugga av en man, som med trötta fjät vandrade leden fram. Han bar en stor kappa och hade den bredskygliga hatten djupt neddragen i pannan, men det stolta kastet på huvudet förrådde herremannen. Så satte han sig missmodig på en sten och suckade djupt.

Orsak därtill fattades honom heller inte. Riddaren Gudmund Arneson Frille hade setat i avundad makt såsom konungens högtbetrodde slottsloven på ödknallungs fäste i Örkelljunga och hans mest äregiriga drömmar syntes på väg att uppfyllas. Men så kom den olycksdigra påsknatten året förut, då han i hetsigt mod och för en obetydlig skämtans skull ihjälstack sin älskarinna Ermegård. Inte för att han så synnerligen ångrade själva gärningen; hon började falla honom besvärlig och gott var att bli henne kvitt. Men — men — så hon hade sett på honom, där hon låg döende på förstugans bänk — aldrig hade han trott att ett människoöga kunde titta så — och orden sedan, som hon väsende pressade fram mellan de blå läpparna: "Du stötte mig ur ditt hem en påsknatt. Nästa påsknatt skall du stötas ur mitt hem av honom som sade: Jag är uppståndelsen och livet."

Han kunde icke glömma detta, natt och dag stod den synen för hans ögon, ringde de orden i hans öron. Gudmund var vidskeplig som alla den tiden och det hjälpte icke härvidlag att han en gång studerat vid högskolan i Bremen. När dunderlaget kom och den mot raa ädlingstilltag städse stränga Valdemar II på Lunda räfsteting tog hövdingkap och ära från Arneson Frille och drev

försagda slag på dörren, denne gick upp och han stod i en kammare, uppfylld av pergamentsrullar, smältdeglar, retorter, egendomligt formade flaskor och instrument av de mest olika slag, varjämte å både väggar och golv funnos underliga tecken och krumelurer, anbragta kring dödsskallar, djävlar, ormar och andra mer och mindre anskrämliga avbildningar. Det hela gjorde på riddaren ett hemskt intryck, vilket icke förminskades genom åsynen av värden, en liten hoptorkad gubbe med långt vitt skägg, iklädd en fotsid livrock, sammanhållen av ett kopparbälte. Han satt uppkrupen på en diger foliant, som med järnkedja var fastlänkad vid väggen och skulle närmast liknat en tusenårig mumie om icke de genomträngande, eldfulla ögonen vittnat om ett rikt tankeliv.

— Jag visste att du skulle komma, unge man, sade den gamle och röstens djupa, fulla klang slog Gudmund med häpnad. Du är dömd på jorden och nu vill du läsa vad som står skrivet om dig i den eviges dombok, inte sant? Du vill jämföra och se om konungen i Danmark och konungen i himmelen tolkat balkarna lika, hä?

— Ni känner mig! stammade riddaren förvirrad.

— Innan du var född, Arneson, såg jag din bana tecknad däruppe på saligheten avligsida. Du föraktade att stiga upp, du skulle flyga — därför steg du heller inte ned, du föll. Ditt horoskop är kvadraturen och motskenet, din aspekt står mot Saturnus i kretsens åttonde hus och Venus lyser i fjärdedelsglans mot Mars, medan Skorpionen kloar över livets sista trigon. Detta betyder att spadarna redan gräva den siste Frilles grav.

Kallsvetten glänste i stora droppar på den biltoges panna och han dignade halvt vanmäktig ned på en stol.

— Det är således sant! Jag skall dö — dö denna natt — "nästa påsknatt"!

— Vettvilling, som trodde att goda disor skulle komma från Kullamannen! Jag har på dessa klippor sejdad ont över människors lätt i tusen år och en timma — ja, stirra du, dagslända — i tusen år och en timma, sade jag. Na-

inom i landsflykt sag mördaren därute icke den jordiska rättvisas straff, utan kände det som en hämnd från andra sidan graven. Och desto fruktansvärdare blevo orden: "Nästa påsknatt."

Förlorad, störtad för en kvinna! Han hade övergivit den lärda banan och gått i ledning för att så mycket förr erövra en lysande ställning — och han stod högt på samhällsskalans stege, men där funnos några pinnar kvar över honom och han var just i begrepp att stiga även dit upp — då fotfästet brast och han föll, föll alla folklager igenom och stannade först djupast nere på botten, där helvetet är så nära att man hör pinans jämmer eka i mörkret. Ah! Han vred sig i vända som en trampad mask och skuggan överst på klinten darrande så att vantrons hovsångare, ugglan, preluderade sitt varslande miserere i gran-toppen.

Nu skulle riddaren fly, smyga från bol och säte, från namn och vapen, ty den frist, som blivit honom lämnad, var ute och fölle han därefter i kung Volmars händer, fanns ingen förskoning att vänta. Kunde han endast rädda sig till Håkan den gamle i Norge vore han i säkerhet, emedan Sverres sonson aldrig brukade vägra en fristad åt landsfördrivne danaherrar.

Kunde han — ja, därpå hängde det. Nu var "nästa påsknatt", nu, nu — här gälde endast några timmar liv eller död. Skulle han få se solen dansa i uppståndelsens dagning? Smärtornas moder, hör, hör! Alla Skånes ugglor höllo avgrundsmässa på Kullaberget! Var det över honom, Ödknallungs forne borgloven, som slog liten Ermegårds till blods, allt medan världsförsonaren sov i Arimatias örtagård?

Gripen av fasa rusade Frille upp och hastade vägen framåt. Han skulle besöka den fruktade Kullamannen för att av hans mun få höra sitt öde. Kanske förmådde denne mäktige trollkarl avvända olyckan, kanske såge hans profetiska skarpblick Gudmunds framtid i ett bättre ljus. Flyktingen ville endast ha hoppet om kommande lyckligare dagar åter, han kunde icke nu möta sitt offer inför himmelens domstol, han önskade bara uppskov, långt, långt uppskov, till dess han bleve gammal och levnadsmätt — inte nu, så länge lust och blod brände heta och saven steg i björkstammarna.

Och så stod han omsider vid slarens port. Högt över honom reste sig ett väldigt torn med en oansenlig träbyggnad vid sidan. Djupt nedanför den tvära branten krusade sig västerhavet med silverglitrande mänskensgator kors och tvärs. Allt var frid och vila — endast i den fredlöses bröst rådde storm och strid.

Med skälvande hand bultade han några

uren här många hemligheter, tillgängliga blott för de utvalde. I myllren därute bland edra korta tankar ert korta liv och söken det goda av fruktan, men gören det onda av drift. Ah, vad ni äro usla, där ni kivas i världens stora lekstuga! Min enda fröjd är att se hur ni bli maskmat, släkten efter släkten. Jag, syndes apostel på jorden, står över eder alla, därför att jag tjänar mörkret med lust och ni ljuset med olust.

Blosset fladdrade underligt i kammaren och för Gudmunds upphetsade sinne började figurerna på väggen mitt emot honom och gestikulera.

— Nå, sade gubben, och i tonen låg ett isande hän, du bör ej så bitterligen sörja, siratlige herreman, ty förrän ditt öde oåterkalleligen beseglas skall du ännu en gång stiga högt — och falla djupt. Kom!

Kullamannen öppnade en dörr, som förde till en vindeltrappa, varigenom man gick upp i tornet.

Det jublade inom Frille. Så skulle han då åter nå sin svunna härlighet, ånyo hamna där makt och ära bänkade i kronors och troners glans! Stiga högt — hähå! Detta förtog ju helt och hållet kraften av Ermegårds spådom. Han vore grifteskonad denna natt, just denna, för vilken han ryst i ett helt år. Vid den tanken hakade han sig fast, den tände på nytt hoppet i hans själ, allt annat glömde han, bara detta mumlade han om och om igen: Stiga högt!

Och så stodo de bägge på tornets flata, av ett lågt räck omgivna tak.

— O, I flammande eldar, I stumme skådare, I outtröttlige vandrare, I skrifttecken i ödets fascikel, ropade astrologen och sträckte armarna mot det tindrande stjärnevalvet. Mitt kall är att verka medan natten är — liksom ert. Giv mig vishet att tolka edra dunkla tydor.

— Dråpare från Ödknallung, fortsatte gubben, jag skall visa dig klaven till din lycka, nyckeln till ditt livs hemlighet. Var vaken och se hur han däruppe präntar din framtids lösenord. Du läser skrift väl vet jag, Bremersven.

Det låg en avlägsen åska i svartkonstnärens stämma, ett olycksbådande något, som nedslog Frilles nyss så fast tillförsikt och fyllde honom med en obestämd fruktan.

Gubben framtog ur livlocken en kort käpp, försedd med en massa kabbalistiska inskrifningar och pekade mot en punkt på himmelen.

— Giv nu skarpt akt. Detta är din stjärna, riddare. Ser du hur röd hon är? Blod, förstår du, ditt blod. Hon blinkar mot fall. Följ nu noga med vad jag skriver på allfaders golv! Så — vad var detta för ett ord?

— "Jag".

— Gott — och detta?

— "A.r"

— Rätt. "Jag är" ha vi nu. Märk, att det är ditt eget öde som leder min hand. Skåda mer.

Sakta gled Kullamannens utsträckta arm i långsamma rundningar och käppen formade bokstav till bokstav, ord till ord, allt som den smidigt, men i vissa geometriska linjer, gick från stjärna till stjärna i rymden.

Och den landsflyktige såg och såg och en namnlös förtvivlan färgade hans kinder svepningsvita. Nu förstod han att där gavs ej någon förskoning, att gud själv talat genom den döende flickans mun. Han stirrade i vanvettig ångest på denna gamla, vissna hand, som skrev hans dödsdom på den rättfärdiges dörrar, han var Belsasar, som såg sitt stolta Babylon remna, när högre makters finger tecknade på palatsets vägg. Och ännu efter det nekrofantens slutat syntes det Gudmund att från himmelens ena ända till den andra flammade den skriften i lågande eld: "Jag är uppståndelsen och livet".

Bed, bed! på knä! I stoftet, brottsling! Sucka av hjärtat åtminstone, om du icke minnes någon bön! Den gode herden går än över betesmarkerna och blåser i sin vallarelur efter varje förorat får.

Försent! Där kom Ermegård vandrande på vintergatan, havet dånade som i full storm, den vida rymden svartnade och månen blev blodröd. Himmelen liknade ett jättestort, vredgat skapareöga med månen till pupill och syndaren läste i denna mörka blick att nådetiden var förbi och vedergällningens fasansfulla timma slagit.

Med ett skärande skri kastade sig Gudmund Arneson Frille baklänges för att undgå samvetskvalens och dödsfruktans skräcksyner, men foten slant och han störtade huvudstupa ned från den ansevärdiga höjden samt krossades mot klipporna inunder.

Då böjde sig Kullamannen fram och stirrade dystert på den livlösa kroppen vid tornets fot.

— Jag sade dig ju att du skulle stiga högt och falla djupt och det gick så, ty mitt ord är sant, emedan jag är förlustelsen och döden.